

Norsk FDI screening i endring - Egen investeringskontroll og ny myndighet på vei?

Katrine Lillerud
Senioradvokat

Line Voldstad
Partner, Avdelingsleder
regulatorisk og FPR

Rapporten i NOU 2023: 28 Investeringskontroll — En åpen økonomi i usikre tider av 4. desember fra utvalget som ble oppnevnt i fjor høst til å utrede behovet for screening av utenlandske direkteinvesteringer (FDI) som ikke er underlagt sikkerhetsloven er klar - vi trenger en egen investeringskontroll og -myndighet.

Utvalgets vurdering er at dagens ordning og regelverk for å kontrollere utenlandske direkteinvesteringer ikke fungerer på en god nok måte. De foreslår at det utarbeides en ny lov for investeringskontroll og at det etableres et tettere samarbeid med naboland og EU. I tillegg foreslås det en norsk meldeordning for utenlandske direkteinvesteringer i sikkerhets sensitive sektorer samt at en dedikert investeringskontroll-myndighet må på plass.

Norsk lov atypisk i Europa

Dagens norske ordning er atypisk i Europa. Utvalget mener Norge bør ha et regelverk som utformes i tråd med hovedtrekkene i EU-forordningen om kontroll av utenlandske direkteinvesteringer. Hovedproblemene med dagens norske lovgivning, der den mest relevante er sikkerhetslovens kapittel 10 om eierskapskontroll, er at den er for snever og fragmentert.

Oppsummert går kritikken på at:

- Relevante saker fanges ikke opp på en systematisk måte eller i tilstrekkelig grad.
- Det er manglende åpenhet om hvilke investeringer som kan bli gjenstand for kontroll.
- Det mangler et egnet hjemmelsgrunnlag til å gripe inn i sikkerhetsstruende investeringer.
- Praktisering av sektorprinsippet kan hindre enhetlig behandling av investeringskontrollsaker.
- Vurderingsgrunnlaget i saker er ikke tilstrekkelig standardisert.
- Investeringskontrollen er ikke i tråd med internasjonale prinsipper.

Hva må endres – økt forutsigbarhet for investorer

Investeringskontrollen bør etter utvalgets syn oppfylle følgende kriterier:

- Næringslivet må vite på forhånd hvilke investeringer det skal meldes fra om, hvem det skal meldes til, og hvilke investeringer som kan bli gjenstand for nærmere vurdering.
- Saker må behandles effektivt, konfidensielt og i henhold til forhåndfastsatte tidsfrister.
- Myndighetene må på en systematisk måte fange opp og vurdere investeringer som kan medføre risiko for nasjonale sikkerhetsinteresser.
- Myndighetene må ha mulighet til å gripe inn i investeringer som utgjør en ikke ubetydelig risiko for nasjonale sikkerhetsinteresser.
- Rettsikkerheten til involverte aktører i næringslivet må være ivaretatt, blant annet gjennom klageadgang.
- Eventuelle inngrep fra myndighetene må være forholdsmessige og i tråd med Norges internasjonale forpliktelser.
- Norge må samarbeide med andre land om utveksling av opplysninger i konkrete saker og om generelle erfaringer.

Utvalget foreslår derfor at reglene om eierskapskontroll i bl.a. sikkerhetsloven og petroleumsloven bør innlemmes i en ny lov om investeringskontroll, og at det bør etableres overgangsordninger for å håndtere investeringer som faller innunder eksisterende regler. Videre foreslås at saker om investeringskontroll bør behandles av én myndighet og saksbehandlingen og vedtakskompetansen bør organiseres på etatsnivå og at investeringskontrollmyndigheten må kunne trekke på opplysninger fra relevante etater, som EOS-tjenestene. [1]

Sektorer som rammes

Forslaget er at ny lov kun skal gjelde for investeringer i sikkerhetssensitive sektorer: foretak som er leverandører til viktige samfunnsfunksjoner, foretak som produserer eller råder over kritisk teknologi og foretak som produserer eller råder over enkelte kritiske råvarer. Det er ikke foreslått å inkludere sektorer som medieforetak eller foretak som har store mengder personopplysninger eller posisjonsdata. Heller ikke utenlandske investeringer i eiendom er inkludert i forslaget fordi det må utredes nærmere om investeringskontroll er riktig håndteringsverktøy for slik risiko.

Utvalget mener at det er behov for å skille mellom utenlandske investorer fra EØS-land og investorer fra tredjeland.

Terskler

Når det gjelder meldeplikts terskler foreslås meldeplikt når investeringen overstiger tersklene 10 prosent, en tredjedel, og to tredjedeler. Det foreslås også en terskel på 25 prosent for frivillige meldinger. Dette er noe litt annet enn det som foreløpig er lagt opp til i ny § 10-1 i kapittel 10 der meldeplikt gjelder også der erververens

kvalifiserte eierandel økes til minst 20 %, 1/3, 50 %, 2/3 eller 90 % av aksjekapitalen, andelene eller stemmene i virksomheten.

Saksbehandlingen

Om saksbehandlingen foreslås to faser. En fase der investor innen 25 virkedager etter melding er sendt skal få beskjed om investeringen er godkjent eller om myndigheten må vurdere saken nærmere i en fase to. Etter fase to, der vurderingsprosessen ikke bør vare mer enn 90 dager fra meldingen ble mottatt, vil investor få svar på om investeringen er godkjent, eventuelt godkjent med vilkår, eller om investeringen stanses.

Hva nå?

NOUen sendes nå på høring til publikum og næringslivet, før det eventuelt utarbeides en lovproposisjon og etterfølgende behandling på Stortinget. Det er foreløpig ikke noen tidslinje på hva som er forventet fremdrift på den videre behandlingen. På bakgrunn av rapporten stilles det spørsmålsteget ved hensiktsmessigheten i å iverksette vedtatte kap. 10 bestemmelsen (som ennå ikke er tråd i kraft) dersom reglene allikevel snart skal endres og trekkes ut i ny lov om kort tid. Det er derfor et spørsmål om de vedtatte endringene i kapittel 10 først trer i kraft og at vi deretter får en ny lov. I den anledning er det verdt å merke seg at terskelverdiene som er vedtatt på 10 %, 1/3, 50 %, 2/3 og 90 %, avviker fra utvalgets anbefalinger i tabell 15.1 på 10%, 1/3 og 2/3, og det virker litt unødvendig forvirrende om Norges vedtatte, men ikke ikraftsatte terskler skal gjelde, for så å bli endret kort tid etter.

Har du spørsmål om norsk investeringskontroll og gjeldende regler eller dette forslaget, ikke nøl med å ta kontakt med oss.

Se også vår artikkel om endringer i sikkerhetsloven fra i sommer [her](#) og vår nordiske komparative artikkel [her](#).

[1] Etterretningstjenesten (E-tjenesten), Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) og Forsvarets Sikkerhetsavdeling (FSA)